

חולין כה

משה שווערד

1. תוספות מסכת חולין דף כד עמוד ב

וגבו טהור - היינו דלא מיטמא מגבו אבל אם נטמא מתוכו נטמא נמי גבו ומטמא אחרים כדאמרינן בת"כ מרובה מדת דלטמא מליטמא שכלי חרס מטמא אחרים מאחוריו ואינו מיטמא מאחוריו...

2. תוספות מסכת חולין דף כד עמוד ב

התורה העידה על כלי חרס ואפי' מלא חרדל - לפי מה שמפרש ר"ת דאין אוכל מקבל טומאה מדאורייתא פחות מכביצה לא נקט חרדל דוקא אלא כלומר ואפילו מלא ביצים ונקט חרדל משום דמדרבנן מקבל טומאה בכל שהוא...

3. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כד עמוד ב

התורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל. לרש"י שלקבל טומאה א"צ שעור רק לטמא אחרים, א"ש דמלא חרדל מק"ט. אך לר"ת שצריך כביצה לקבל טומאה מה"ת, וחרדל זנקט דמדרבנן מק"ט בכל שהוא קשה מאי מייתי מחרדל דרבנן. וצ"ל דאה"נ ומה"ת הראייה היא מזה שאפילו מלא אוכלין שכ"א כביצה

4. תוספות מסכת חולין דף כד עמוד ב

... הקשה רבינו אפרים מנלן דהיינו מטעם אויר דלמא הוי מטעם שכלי חרס מצרף כשכולן נוגעין זה בזה ונוגעין בכלי אבל נתלים באויר לא וכ"ת אם כן צירוף דכתיב גבי קדשים למה לי דדרשינן (פסחים דף יט.) כף אחת הפסוק עשה לכל מה שבכף אחת איצטריך משום כלי שטף ויש לומר מדכתיב הכא כל משמע אפילו נתלה באויר ועוד התם דרשינן צירוף מדכתיב אחת משמע שהכף מצרף ועשה לכל אחת אבל הכא לא כתיב אחת.

5. רמב"ם הלכות כלים פרק יג הלכה א

כבר ביארנו בכמה מקומות שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו או בהיסט הזב, ושאר כל הכלים שנגעה בהן הטומאה נטמאו ואם נכנסה טומאה לאוירו ולא נגעה בהן הרי הם טהורין, נמצא הטמא בכלי חרס טהור בכלים והטמא בכל הכלים טהור בכלי חרס, ומניין שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו שנאמר וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וגו' מתוכו הוא מתטמא לא מאחוריו.

6. כסף משנה הלכות כלים פרק יג הלכה א

[א] כבר ביארנו וכו' נמצא הטמא בכלי חרס וכו' עד אוכלים ומשקין עד שיגעו בהן. פ"ק דחולין (דף כ"ד ע"ב). ומה שהביא ראייה מדכתיב אל תוכו מתוכו הוא מתטמא וכו' בת"כ הוא ובפרק קמא דחולין מייתי לה מקרא אחרינא:

7. תוספות הרא"ש מסכת חולין דף כה עמוד א

וחד לג"ש. מופנה דמצי למכתב כל אשר יפול בו כל אשר בו דאי לא מופנה הוא איכא למיפרך מה למידת לטמא שהיא מרובה ממידת ליטמא שמטמא האחרים מגבו ואינו מקבל טומאה מגבו. וא"ת למה לי ג"ש הא מדכתב רחמנא תוכו ולא תוך תוכו ש"מ דמקבל טומאה מאוירו, וי"ל דאיצטריך למעוטי אוכלין הנתלין בתוך תוכו שהם טהורין. ומיהו קשה מדכתיב בליטמא תוכו של זה ולא תוכו של אחר ש"מ דמטמא מאוירו, וי"ל דהוה אמינא אם אינו ענין ליטמא תנהו ענין לטמא, אי נמי הוה אמינא תוכו של זה מקבל טומאה במגע ולא תוכו של אחר ולא יקבלו שאר הכלים טומאה אפי' במגע אלא מגבו.

8. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד א

וחד לגזירה שוה - מופנית היא דהוה מצי למכתב וכל אשר יפול מהם בו כל אשר בו.

9. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף כה עמוד א

ארבע תוכו כתיבי תוכו תוך תוכו תוכו תוכו, פרש"י ז"ל דבכל חד הוה ליה למכתב תוך, ויש מקשים עליו א"כ ליכא מופנה כלל לג"ש דתרי לגופי' וחד ליטמא וחדא לטמא וחד לתוכו של זה וחד לתוכו ולא לתוך תוכו, וי"ל דלאו גזרה שוה הוא אלא גלויי מילתא בעלמא דכיון דהכא והכא כתיב, ותוך לטמא על כרחין אע"ג דלא נגע אף דליטמא אע"ג דלא נגע, ומשום דברייתא נסיב לה בלשון ג"ש קאמר הכא חד לג"ש וברייתא על כרחיה לא סגי' דלא אמרה נאמר כאן ונאמר כאן, ויש מפרשים דתוכו דלטמא מופנה לגמרי דהא מצי למכתב כל אשר בו יטמא וכיון שכן תוך לג"ש, וא"ו לתוכו של זה ולא לתוכו של אחר.

10. ספר שערים מצויינים בהלכה

פשוטיהן טהורין. היינו מדאורייתא, אבל מ"מ מקבלין טומאה מדרבנן כדאיתא במס' ב"ב (סו.) שאני פשוטי כלי עץ דמדרבנן, וכ"כ הרמב"ם (כלים פ"א ה"י, פ"ב ה"ב, פ"ח ה"ה) ובפיהמ"ש למס' כלים (פ"א מ"א). ומ"מ יש כמה סוגי פשוטי כלי עץ שגם מדרבנן אינם מקבלין טומאה כמש"כ הרמב"ם (שם פ"ד) ע"ש. וכל זה דוקא בשאר טומאות, אבל בטומאת מדרס הזב ושאר מיטמאי משכב ומושב גם פשוטי כלי עץ

מיטמאין מה"ת כמש"כ הרמב"ם (שם פ"א ה"י). ויש סוברים דגם בשאר טומאות אם חזו למדרס טמא מה"ת, ע"י בערוך (ערך פשט), ויש חולקים דאפי' מדרבנן טהורין, ע"י בפי' הרא"ש (כלים שם). אבל שיטת הרמב"ם שגם בזה מקבל טומאה מדברי סופרים. וע"י בפמ"ג (מ"ז אר"ח סי' תרכט סק"א) ובמנ"ח (מצוה קט). וע"ע במאירי כאן (ד"ה מה שביארנו).

11. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד א

להטיח בטונס - הקשה ר"ת דבפ' שני דסנהדרין (ד' כ:) אמר כלי עץ מאימתי מקבלין טומאה העריסה והמטה משישופם בעור הדג, ותירץ דשיפה דהתם היינו להסיר את הקסמים הגדולים שמזיקין לישוב עליה אבל שפייה דהכא אינה אלא לנוי בעלמא להחליקו ולצחצחו.

12. ראש יוסף מסכת חולין דף כה עמוד א

מתניתין טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות, טהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ, עכ"ל. ומסיק בגמרא דגולמי כלי עץ היינו כל שעתיד לשוף ולהטיח בטונס כו', והקשו התוספות דבסנהדרין אמר המטה ועריסה משישופם בעור הדג, ותירצו דתרי גווני שיפה. והנה תמהתי אמאי הקשו מסנהדרין, והיא משנה ערוכה בכלים פרק ששה עשר משנה א', המטה והעריסה משישופם בעור הדג. והר"מ ז"ל בפ"ה דכלים ה"א כתב בסתם משישופם בעור הדג, ולא חילק בין מה שמסיר קסמין גדולים, או להחליק ולהצהיבם לנוי. וגם בפירוש המשניות במסכת כלים [שם] כתב וז"ל ורצה לומר משישופם משיכסס בעור דג, והוא דג ידוע החביב נקרא אלספן, ימרקו בו הכלים וימרקם ויבהיקם. הרי דפירש דמה ששוני במשנה המטה ועריסה משישופם בעור הדג, היינו כדי ליפותן, ואפ"ה אין טמא עד שיטיח בטונס כו'.

13. צ"ח מסכת ברכות דף לה עמוד ב

תוס' ד"ה דרך טרקסמון, פרש"י וכו' כדמשמע בפ' יוצא דופן איזהו חצר וכו' וכן מוכח בפרק המביא. הנה הך דיוצא דופן [נדה מ"ז ע"ב] הוא משנה מפורשת במס' מעשרות בפ"ג משנה ה', והך דהמביא [ביצה ל"ה ע"א] הוא במס' תרומות פ"ח משנה ג', ואמנם כן הוא דרך התוס' אף שהמה משניות מפורשות כיון שסדר זרעים אין הכל רגילים בו לכן במקום שהובאו משניות בתלמוד בסדרים הרגילים מציינין מקום להמסכתא הרגילה. ובמס' בבא מציעא דף פ"ח ע"א בד"ה עד שיראה, הביאו התוס' ג"כ שני משניות הללו וציינו מקומם האמיתים במס' מעשרות ובמס' תרומות, ואעפ"כ סיימו ג"כ שזה הובאה בפרק יוצא דופן וזו הובאה בפרק המביא, מטעם הנ"ל שהתלמוד הכל בקיאים בו.

14. רש"ש מסכת תמורה דף יט עמוד ב

ד"ה והא מח"ז. במס' חולין כו'. הצ"ח התפלא דהרי משנה ערוכה היא בזבחים כו'. אבל כן דרך הראשונים להביא מהגמרא השגורה יותר. ולדוגמא רש"י ותוס' בחולין (כה) הביאו הא דמשישופם בעור הדג מגמרא דסנהדרין והיא משנה בכלים פט"ז מ"א. וכן הר"ן בנדריים (לג ב) בד"ה אפילו תימא מביא הא דבני העיר ששלחו את שקליהם כו' מהגמרא דהזהב והיא משנה בשקלים. [וכן בסוכה (יב ב) הביאו רש"י ותוס' הא דהאונן של פשתן משיתלבנו מגמ' דשבת והיא משנה בנגעים וגדולה מזו מציינו להתוס' בחולין (קכב ב) בד"ה לגבל שהביאו שלשים ריס מגמרא דלא יחפור והיא משנה בסוף מרובה וכדהעיר שם הגר"פ. והר"ש בפ"א דכלים במ"ג בסופו מביא הא דטבעת אדם טמאה כו' מגמרא דשבת והיא משנה בכלים גופא רפ"ב ועמש"כ בכתובות (ד) בתד"ה מסייע]. ודוק ותמצא הרבה כ"ב. וכה"ג דרך הגמרא עצמה כמש"כ בס"ד ברפ"ב דשבת ושם (ק"ב ב) ובריש ב"ב ובש"מ:

15. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד ב

מכלל דכלי עצם מקבלי טומאה - מדאורייתא קא בעי לאתויי דהא פשיטא שיש בהן טומאה דמתניתין היא במסכת כלים (פ"ב מ"א) ומייתי לה בפ"ק דשבת (דף טז.) כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין.

16. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כה עמוד ב

מכלל דכלי עצם מק"ט. כתבו התוס' דודאי ידע המקשן דכלי עצם מק"ט דמתני' היא, אלא ס"ד דהיינו מדרבנן, והכא מקשה מנין דכלי עצם מקב"ט מה"ת. ומקשים אחרונים היכן מוכח מהכא דמק"ט מה"ת. ובפשטות נראה דדייק מלישנא דר"נ דקאמר כלי עצם ככלי מתכות, דצ"ב אמאי תלה דין כלי עצם בכלי מתכות, הלא תרוויהו שוים שכיון שדמיהם יקרים גולמיהם טהורים, ובהכרח דכוונתו לחדש דכלי עצם ככלי מתכות ומקב"ט מה"ת.

והנה רש"י בשבת (פא א) כתב דכלי עצם פשוטיהם טמאים כדאיתא בסוגיין, ובתוס' תמהו דבסוגיין לא קאמר אלא דגולמי כלי עצם טהורים ככלי מתכות, אך לענין פשוטיהן ודאי דדין כלי עצם ככלי עץ. ונראה דרש"י למד מלשונו דר"נ דכלי עצם דינם ככלי מתכות לגמרי, אף לענין פשוטיהן, ואף דודאי מה"ת פשוטי כלי עצם אינם מק"ט, אך מדרבנן מקבלים. והטעם משום דכלי זכוכית איתא בשבת (טז א) דהקילו בהם דפשוטיהם טהורים אף דשוניהו רבנן ככלי מתכות, כי היכי דלא לישרוף עלייהו שלא ישרפו תרומה, אך כלי עצם שמה"ת מקב"ט ככלי מתכות כדאמר ר"נ, לכך גזרו חכמים על פשוטיהן שיקב"ט.

17. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כה עמוד ב

הואיל ודמיהן יקרים. נראה דמה דמבואר כאן דכלי מתכות אם חסר בנוי שלהם טהורים, אי משום דלכבוד עשויים אי משום דדמיהם יקרים, נראה דזהו רק לענין קבלת טומאה, דאין כלי מקבל טומאה א"כ נגמר לשימושו, ובכלי מתכות כל שחסר נוינו אינו עומד לשימוש, אבל אין להוכיח מזה לגבי דין טבילת כלים דאם גמר ישראל נוי של כלי אין צריך טבילה, דאפשר דלגבי זה די בכך שהיה ראוי לשימוש ביד גוי, ולא בעי' שיהיה הגמר כלי דהיינו שישתמשו בו בפועל ביד הגוי. (ע"י קובץ תשובות ח"א סי' ג').

18. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד ב

שאר בהמה וזיה מנין ת"ל וכל מעשה - ואם תאמר דבפרק במה אשה (שבת דף סד.) דריש דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה מבגד ועור תיפוק ליה מוכל וי"ל דאין לרבות מוכל אלא עצמות שדומין זה לזה של עזים ושל בהמה אבל בשער לא דמן ואם תאמר והכא תיפוק ליה מהתם מבגד ועור וי"ל דלא ידעינן אלא דומיא דבגד ועור.

19. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כה עמוד ב

להביא דבר הבא מן העיזים מן הקרנים. באגרות משה (יו"ד ח"ב קסד) נסתפק אם כלי אלומיניום מקבלים טומאה, דהנה בכלי מתכות פירטה התורה ששה מינים המקב"ט, והם זהב וכסף ונחשת וברזל ובדיל ועופרת, ומדהוצרך קרא לפורטם ולא נכללו בשם מתכות, ש"מ דכל דאינו בכלל אלו אע"פ שהוא ממין המתכות אין מקבל טומאה. ונסתפק במה שמצאו מתכות בשם אלומיניום, אפשר דאינה מקבלת טומאה כלל או דנימא דשם ברזל עליו אלא שהוא מין ממיני הברזל ודעתו נוטה שם דלא מקבל טומאה, ומסיק בצ"ע לדינא. ולכאורה הדעת נוטה דמקב"ט שבכלל ברזל הוא. ובתפארת ישראל (יבקש דעת אות מד) כתב דאף מיני המתכות שנמצאו בזמנו מקבלים טומאה, דכל מה שמרקעים אותו בפטיש בשם מתכת יכונה.

[האג"מ (או"ח ח"ג סי' לט) פסק לאסור כוס חד פעמי לקידוש [עכ"פ לכתחילה] ולנטילת ידים. ויש שהביאו ראיה מכלי שחקקו אותו מן הירק שאינם מקבל טומאה כמבואר ברמב"ם (פ"ב ה"א), משום שאינם עומד אלא זמן מועט. וראייתם קשה, כי שאני התם שבאמת אינו כלי כ"כ בנוסף לכך שהוא חד פעמי, משא"כ כלים חד - פעמיים שלנו הוא עשוי ככלי גמור, ולכן יכולים לקדש בו וליטול בו ידיו וע"ע הערות ברכות נא ב].

20. חתם סופר מסכת חולין דף כה עמוד ב

החייב בשקדים וכו' ה"נ לא שייך למיפרך גילף בק"ו מהדדי. דהכא היא הנותנת הואיל וחייב מתוקים גדולים יפטרו בקטנותן שאינם גמר פרי ומרים שאינם ראויים בגדלותן א"כ גמר פריין הוא בקטנותן ולא שייך ק"ו כי היא הנותנת:

21. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף כה עמוד ב

הואיל ויכול למתקן וכו'. אין לומר שכן הדרך לעשות, שא"כ מ"ש מהרבה פירות שאינם ראויים לאכילה אלא ע"י בישול דודאי חייבים בתרו"מ כגון תפו"א, אלא ודאי אין רגילים לעשות כן, שיש בזה טירחא מרובה ואף אחר כל הטורח אינו ראוי לאכילה אלא ע"י הדחק

22. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד ב

זה וזה לפטור - פירוש מרים בין גדולים ובין קטנים גדולים מפני שמרים ביותר וקטנים מפני שלא נגמרו ואמרי לה זה זה לחיוב גדולים מפני שנגמרו קטנים לפי שטובים יותר ופירוש הקונטרס דחוק דפירש זה וזה לפטור קטנים מרים ומתוקים זה

וזה לחיוב גדולים מרים ומתוקים והשתא לא הויה מענין אחד ועוד דכי בעי גדולים למאי חזו הוי ליה לפרושי גדולים מרים כיון דאירי נמי במתוקים.

23. ספר חתם סופר על מסכת חולין דף כה/ב

התמד עד שלא החמיץ וכו'. ה"נ לא שייך ק"ו משום דהיא הנותנת הואיל ואינו פרי פוסל מקוה ואינו ניקת, ומה שהוא פרי ניקת ופוסל, והוא פשוט.

24. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד ב

התמד כו' - פירש בקונטרס מים הנתנים בחוצנים ונראה דמיירי במים הנתנים בשמרים דומיא דהמתמד ונתן מים במדה דמייתי עלה בגמרא דמיירי דנתנים בשמרים כדמשמע בפרק המוכר פירות (ב"ב צז). ואינם שוים לגמרי כדמשמע בפ' אלו עוברין (פסחים מב:).

25. תוספות מסכת חולין דף כה עמוד ב

המתמד ונתן מים במדה - ואם תאמר ולוקמיה ברמו תלתא ואתא ארבעה ויש לומר דלכולי עלמא חייב אפילו לא החמיץ ואם תאמר ומאי טעמא דרבנן דפטרין שמרים שיש בהם טעם יין ואף על גב שלא החמיץ והלא כל איסור שבתורה שלא במינו בנותן טעם וטבל חמור לענין שלא במינו ועוד שאפילו החמיץ פוטרין חכמים למאן דאמר בהחמיץ מחלוקת ואפילו בטבל ודאי איירי כדמשמע בפ' המוכר פירות (ב"ב דף צז). ויש לומר דיון במים אפילו בפחות מששים אפילו רמא תלתא ואתא תלתא ופלגא לא חשיב טעם גמור לרבנן כבשאר איסורין דהכא לא הוי אלא קיוהא בעלמא.

26. מרומי שדה מסכת חולין דף כה עמוד ב

שם באוה"ד. וטבל חמור לענין שלא במינו. והוא תמוה דלענין שלא במינו אין שום חומר בטבל מכל האיסורים. וראיתי מגיהין לענין במינו, וא"א להגיה הכי, שהרי כאן הוא שלא במינו, ומאי שייאטיה דמינו לכאן. וגם התוס' דב"ב צ"ז א' ד"ה הוא הדין, כתבו בזה"ל דמין בשאינו מינו בנותן טעם גבי טבל, ולא הזכירו במינו, וגם שם אינו מדויק למאי סיימו לגבי טבל. ונראה דכלפי שכל האיסורים אע"ג דאסור בנותן טעם. מכ"מ לא נתהפך כל האוכל להיות איסור כמוש"כ הרא"ש בפ' גה"נ. משא"כ בטבל נעשה כולו טבל, כדאי' בנדה דף מ"ז א' לענין תרומה דאתי דימוע דרבנן כו', ופ"י התוס' שגם החולין נחשבו כתרומה, וה"נ בשאור טבל חייב כולו כמעשר דנחשב כולו כטבל, וזהו חומר בטבל. ואי לא היה זה החומר לא היה קשה כלל, שהרי הטעם אינו בעין שיהא חייב לעשר, אבל לאחר שנעשה כולו טבל שפיר קשה:

27. חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף צו עמוד ב

וקשיא לן מאי קושיא התם טבל הוא ואוסר בנותן טעם הילכך כל שיש שם יותר מכדי מדתו הרי נתערב כאן טבל ונתן טעם ונתחייב כמעשר, אבל חמרא לאו חמרא הוא לענין בפה"ג, ואם תאמר לאו טעמא הוא אלא קיוהא דחמרא, וכי כל חמרא דליכא חד לתלתא לא יהיב טעמא כלל והלא אף בששים משערין. וי"ל דשמרים (ד) לאו טבל הם, שאפ"י המתמד ומצא על חד תלתא מים עכשיו הוא שנעשה יין ולא קודם לכן ולא היה טבל כלל, הילכך כל היכא דליכא על חד תלתא מיא לרבא לאו חמרא הוא ופטור מן המעשר, ואינו אוסר מדין טבל דפסולת אוכלין הוא, דאפילו בפירות של תרומה שנינו (תרומות פי"א) המורסן מותר סובין של חדשות אסורות של ישנות מותרות נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין וכו'. הילכך שמרים של טבל אין עליהם איסור טבל וכשמתמד עכשיו הוא קובעו למעשר ובעינן דלהוי יין כדפרישית, כך נראה לי.

28. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף צז עמוד א

תו קשיא ליה היאך אפשר לפטור ממעשר כל שיש בו שום יין דהא טבל במינו אוסר בכל שהו (ע"ז ע"ג ב'), והאי כיון דאורחיה דתמד בהכי כמין במינו חשיב, כדאמרינן בסוף ביצה (ל"ח ב') במים ומלח לגבי עיסה, ואפילו תימא דמין בשאינו מינו חשיב. מ"מ הרי אוסר בששים, יש מתרצים דהכא בדמאי ולא גזרו על תערובת דמאי דכיוצא בזה, ואחרים תירצו דכל היכא דלא הוי על חד תלתא נותן טעם לפגם הוא שהוא מותר, והנכון דשמרים וחרצנים כה"ג יצאו מתורת פרי לגמרי ולא חייב עליהו שם טבל, וכן הא דאמרינן בשמרים של תרומה או של הקדש או של מעשר שהוא אסור מהאי טעמא, דכל כה"ג לא חל עליהם שם תרומה ושם הקדש ושם מעשר ואין דעת המקדיש והתורם לקרוא עליהם שם ואפילו על ראשון ושני, אלא משום חומרא דתרומה או דהקדש או דמעשר אסרו מה שאסרו, ור"מ מחמיר מת"ק דרגא חדא אם יש בו בנותן טעם של יין כלל, ואע"ג דס"ל בעלמא (ע"ז ס"ז ב') דנותן טעם לפגם אסור והוא מהטעם שאמרנו.

ועוד שמעתי בזה, עצה נוספת לשבור מידותיו ולכלום עצמו בשעת מריבה, והעצה היא, להשתדל להיות חכם הרואה את הנולד, וכיאר הדברים הוא, דהנה בפ' קורח נאמר, דלאחר שערערו קורח ועדתו על כהונתו של אהרן נטלו את המטות, ואז פרח מטה אהרן ויוצא פרח ויוצא ציץ ויגמול שקדים, וזה היה הסימן על אמיתת כהונתו של אהרן, עיי"ש, והנה כבר ביארו בזה, דהסימן של הפריחה על אמיתות הכהונה הוא משום שכל דבר אמיתי פורח ומשגשג, ודבר שקר נובל ונופל, עי' בגמ' שבת דף ק"ד א' קושטא קאי ושיקרא לא קאי, ולכן אותיות שקר אין להם רגליים, כי השקר אינו נשאר לעמוד, עי' בגמ' סוטה ל"ה א' ורש"י במדבר י"ג, כ"ז, עיי"ש, ודבר אמיתי לא רק שהוא קיים אלא הוא אף פורח וצומח בבחי' "מוסיף והולך", וכן נאמר צדיק כתמר יפרח וגו', בחצרות אלוקינו יפריחו וגו', ודו"ק, ואולם, למה דוקא יצא ופרח עץ של "שקדים", ועי' רש"י בפר' קורח וברבינו בחיי שם בשם חז"ל, דזהו משום שהשקד ממהר לפרוח, וכן כל המערער על הכהונה הקב"ה ממהר לפרוע ממנו, עיי"ש, אכן י"א בזה טעם נוסף, והוא עפ"י המבואר במשנה מעשרות פ"א מ"ד ובחולין דף כ"ה ב', שיש הבדל בין שקדים לשאר פירות וירקות, דבכל הפירות וירקות או שהם מתוקים מתחילתם או שתחילתן מר וסופן מתוק, אך בשקדים יש ב' סוגים, א', שבקטנותן הם מרים וכשגדלים נעשין מתוקים, ב', שבקטנותן הם מתוקים ולאחר שגדלים נעשים מרים, עיי"ש, והיינו, דשקד הוא הפרי היחיד שאם תחילתו מר אזי סופו מתוק ואם תחילתו מתוק אזי סופו מר, והנה בשעת מחלוקת ומריבה יש ב' אפשרויות, א', לענות ולהתקיף את חבירו, ואז בשעת מעשה זהו מתוק אך אח"כ בדרך כלל מתחרט על כעסו ועל דיבוריו ולבו מר בקרבו, והוא מלא חרטות, ב', לבלום עצמו ולשבור מידותיו ולכבוש כעסו ולשתוק, ואז בשעת מעשה זה מר מאוד, אך בסוף, לאחר זמן שעובר כעסו אזי זהו מתוק מאוד, ושם מר מאוד ששלט בעצמו, וזהו דוגמת השקדים, שצריך לזכור כי אם רצונו שבסוף יהיה מתוק צריך לבלום בעצמו, ועל האדם להיות חכם הרואה את הנולד, ואז יהיה לו קל לבלום עצמו, ודו"ק.